

Králíkářská barevná abeceda 17

BAREVNÝ RÁZ SIAMSKÝ

Název rázu: siamský

Zkratka: -Si

Genotyp pro zbarvení:

$a_m a_n bb CC DD gg$ (siamský žlutý)

$a_m a_n bb CC dd gg$ (siamský modrý)

Zajímavost: souvislost s kuním zbarvením, výstavní jsou pouze světlejší heterozygoti

Historie a genetické založení zbarvení

V rámci mapování historie siamského zbarvení nás naše i zahraniční prameny vedou na více míst původu. Ve své podstatě můžeme říci, že vznik siamské barvy je pevně provázán s původem kuního zbarvení (viz Chovatel č. 4/2013). Jeden z pramenů udává, že se **siamští králíci** vyšlechtili při šlechtění kuních králíků v Anglii. Dodnes se jim tam říká Siamese Sable Rabbits (v překladu siamští sobolí králíci). Dále se hovoří o podobném vyštěpení siamského zbarvení z kuních králíků, a to u německého chovatele F. Joppicha, který převzal chov kuních králíků po zesnulém chovateli Emilu Thomsenovi. A právě u F. Joppicha došlo k výše zmíněnému vyštěpení zvláštní světlé barvy, která připomínala zbarvení siamských koček. V roce 1934 tyto jím nazvané siamské králíky vystavil na výstavě v nizozemském Rotterdamu, kde jeho králíci sklídili obdiv a byli prodáni. O jejich dalším osudu jak u tohoto kupce, tak i u F. Joppicha není dále nic známo. Nezávisle na tomto šlechtění se siamští králíci objevili také ve výzkumném ústavu v Berlíně-Dahlemu, pod vedením profesora Nachtsheima. Zde se u nich zjistil jejich genetický základ jak pro heterozygotní (výstavní), tak i homozygotní (tmavou – nevýstavní) formu, avšak tito králíci nikdy neopustili zdi tamní univerzity a nerozšířili se mezi německé drobnochovatele. Na základě vědec-

kých referátů profesora Nachtsheima se do „domácí československé“ tvorby siamského králíka pustil Ing. Jaroslav Fingerland. Při svém křížení použil samce durynského a dvě samice kuního hnědého. Již v F3 generaci získal siamské králíky, avšak to byl pouze základ chovu, protože se dále vyštěpovalo množství jiných – nežádoucích zbarvení. Svůj odchov vystavoval poprvé na III. speciální výstavě mláďat králíků v Chotěboři (dnes bychom hořili o Celostátní výstavě mladých králíků) v roce 1972. Vystavil dvě sourozenecké kolekce a získal celkem 2 čestné ceny. Jedno z těchto zvířat je na oskenované fotografii z Chovatele č. 10/1972 (foto č. 1). O svém šlechtění Ing. Fingerland

podrobně referoval v Chovateli č. 11/1972. Nutno však sdělit, že siamský králík, bohužel, nikdy nenašel výrazné obliby mezi naší chovatelskou veřejností. Chovu siamských králíků se vždy věnovala pouze hrstka příznivců. V případě zájmu tedy doporučuji se obrátit na tyto chovatele, resp. Klub chovatelů králíků kuních, ruských a siamských (www.klubkursi.estranky.cz), kde je většina chovatelů Si u nás.

Siamský velký králík je plemeno našeho původu, avšak bohužel se neřadí mezi tzv. genové zdroje (s možností finanční dotace chovatelům). V začátcích šlechtění to byl pan J. Medek z Kuřimi, později se přidal další „kuřimák“ – pan Oulehla. Dále to byli i J. Brůna, J. Buráň, J. Weis, pan Jung a zejména Ing. L. Krejčová a Ing. P. Řídký. Plemeno vznikalo za použití kalifornských králíků, kuních velkých, durynských, burgundských, novozélandských bílých a siamských (malých). Siamský velký žlutý (foto č. 2) byl uznán v roce 1992. Modrý ráz „velkého siamáka“ přišel záhy, a to na popud chovatele F. Veselého. Na vzniku nového rázu se podíleli siamští velcí žlutí, kalifornští modří, nitranští, kuní velcí modří, vídeňští modří a později i zemplínští králíci. Uznávací řízení proběhlo v roce 1998, kdy chovatelé Ing. P. Řídký a F. Veselý vystavili 12 králíků na evropské výstavě v Brně. Uznání siamských velkých modrých (foto č. 3) proběhlo v počátku roku 1999. V rámci získání detailnějších informací odkazují na příspěvky Ing. Marie Ondrákové, Ph.D. a Jiřího Schönfeldera či osobní konzultaci s Ing. Ladou Krejčovou-Šípovou, Ing. Pavlem Řídkým či Františkem Veselým.

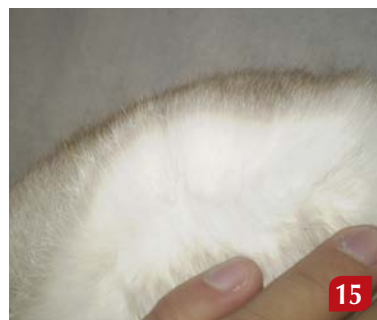
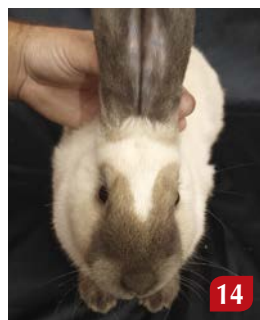
Zakrslý siamský (foto č. 4) vznikl u nás také z domácích zdrojů, a to u posuzovatele V. Brandy v šedesátých letech 20. století. Výchozím chovným materiálem byl zakrslý kuní (vyštěpený ze zakrslych černých) a kominík z chovu anglického strakáče madagaskarového. Po roce 1989 chovatelé dovezli zakrsle siamské také z ciziny. V současné době je jejich známým chovatelem např.

Králík siamský

Ing. Josef Zadina, především z. siamských modrých. **Zakrslí berani** siamští (foto č. 5) byli k nám dovezeni ze zahraničí poměrně nedávno a jsou u nás méně rozšířeni.

Rexovití králíci v siamské barvě (malá a zakrslá velikost) jsou vyloženě raritami, a to jak u nás, tak i v cizině.

V zahraničí se můžeme setkat velmi ojediněle i se **saténovými** siamskými (foto č. 6).

Siamské zbarvení náleží k tzv. akromelanistickým barvám u plemen králíků. Obecně jde o tmavší zbarvení na koncových částech těla. Patří sem i ruské a kuní zbarvení. Siamské zbarvení není vlastně nic jiného nežli „žlutý ráz“ kuního králíka. V případě siamské žluté barvy je to kuní madagaskarová barva; v případě siamské modré barvy je to kuní želvovinové zbarvení. V některých státech se to skutečně považuje jen za světlé rázy kuního zbarvení, nikoliv za samostatnou jednotku. V naší současné nomenklatuře jsou to však dvě oddělené barvy – kuní a siamská, což je jistě praktičtější situace. Souvislost s kuním zbarvením tedy znamená informaci, kterou jsem zmínil již v předěslém čísle, a sice, že výstavní králíci jsou heterozygoti $a_m a_n$ na lokusu A. To tedy platí jak u kuních, tak také u siamských králíků. Jednoznačně tedy platí ty čtyři tabulky možností křížení z minulého čísla, avšak, samozřejmě, poupravené pro siamskou barvu. Za všechny tedy jmenuji častou rodičovskou kombinaci - např. výstavní siamský x výstavní si-

amský. Z tohoto spojení se nám teoreticky může narodit 25 % tmavých nevýstavních siamských, 50 % výstavních siamských a 25 % ruský zbarvených králíků (v madagaskarové či želvovinové barvě). Tmaví homozygoti $a_m a_m$ jsou celkově tmavší, nemá jim světlé zornice a jsou to nevýstavní jedinci. V chovu (na produkci výstavních – světlejších heterozygotů $a_m a_n$) se však bez nich neobejdeme, stejně jako z vyštěpených ruských králíků, a proto na to pamatuje i Registrační řád. Rozdíl mezi výstavním heterozygotem a nevýstavním homozygotem (oba zakrslý siamský žlutý) je na **fotografii č. 7**. Typický nevýstavní homozygot je dále na **fotografii č. 8a, resp. 8b** (siamský velký žlutý, resp. siamský v. modrý). Detail očí tmavých nevýstavních homozygotů je na **fotografii č. 8c, resp. 8d**.

Terminologie a výskyt u plemen králíků

Siamské zbarvení u plemen králíků můžeme chápat ve dvou rovinách. V prvním případě jde o plemenný znak u plemen siamský velký (SiV) a siamský (Si – foto č. 9 siamský žlutý). V druhém případě se můžeme se siamským zbarvením setkat jako s barevným rázem u několika plemen, která mohou mít více barevných rázů – v našich podmínkách můžeme hovořit zejména o zakrslých a krátkosrstých plemenech. Známe tak zakrslého berana (ZBSi), zakrslého barevného (ZSi) a rexe malé velikosti (Si-Rex), případě zakrslé velikosti (ZSiRex). Ojedinělou situací jsou saténový siamští (SaSi).

Jsou uznány dvě barvy u siamského zbarvení, a sice žlutý (zkratka –Siž) a modrý (zkratka –Sim).

Popis zbarvení

Siamské žluté zbarvení lze popsat jako **velmi světle nažloutle šedou základovou barvu** (zhruba barva tzv. sépiové kosti). Směrem k bokům a na prsa se barva zesvětluje. Zátylek a lopatková partie jsou mírně tmavší. Vše lze vidět na předchozí **fotografii 10**. Siamští králíci patří k akromelanistickým plemenům. Siamské znaky jsou tmavě sazovité barvy a patří mezi ně: maska, oční kroužky, skráňové skvrny, pigmentované uši (foto č. 11) a dále tmavší barva na spodních částech končetin (foto č. 12) a na píruku (foto č. 13). Na hřbetě má být tmavší hřbetní pruh na čele světlejší partie – tzv. zrcadlo. V ideálním případě má tato čelní partie tvar kříže (tzv. siamský kříž – foto č. 14), což je předností zvířete. Všechny siamské znaky se postupně prolínají do základní barvy a nejsou ostře ohraničené. Pod sada je v barvě krycího chlupu, ale poněkud matnější. Bílá podsada není vadou (foto č. 15). Barva duhovky je hnědá, zornice červenofialově světlé (foto č. 16). Drápy jsou tmavě rohovité.

Siamské modré zbarvení má **slonovinovou až krémově namodralou základovou barvu** (viz předchozí foto č. 3). Siamské znaky jsou v šedomodré až břidlicové barvě (foto č. 17 – detail hlavy). Duhovka je šedomodrá, zornice červenofialově světlé. Drápy jsou tmavě rohovité.

A co v cizině?

V Německu a Rakousku jsou siamští králíci známí jako Siamesen. Siamská barva je tam nazývána jako siamesenfarbig – především v zakrslých plemenech. Na Slovensku je situace zcela stejná jako u nás – uznání jsou siamští velcí a také (malí) siamští králíci. V aktuálně připravovaném polském vzorníku tomu bude nápodobně – fotografie Si a Siv z našich chovů jsem tam již zaslal. Ve Francii existuje plemeno Sablé de Vosges (v překladu „pískový z Vosges“). Vyšlechtil jej pan A. Fritsch z města Barr v oblasti Vosges, nedaleko Štrasburku. Tento učitel v penzi si chtěl vyzkoušet genetické zákony J. Mendla, a proto postupně zkřížil rexe kuniho a dále durynského, angoru a také kuniho (malého) králíka. Po šesti letech šlechtění představil své nové plemeno pod výše uvedeným názvem na výstavě v tamním městě. Plemeno bylo ve Francii uznáno v roce 1964. Ve své podstatě jde o králíka velikostně i barevně totožného s nám známým (malým) siamským žlutým králíkem. V Anglii jsou uznáni malí králíci tzv. Siamese Sable. V Nizozemsku existuje plemeno Sallander, což je malé plemeno vyšlechtěné tamním posuzovatelem králíků D. J. Kuiperem z města Olst v regionu Salland. Ten zkřížil činčily a durynské, a tamní králíkářskou komisí bylo nové plemeno uznáno v roce 1975. Jde o „vyběleného“ menšího durynského králíka. Zkrátka základní rezavá barva durynského králíka je nahrazena šedobílou barvou. Za důležitou informaci považují fakt, že jsou požadovány tmavé sazo-vité kamzičí pruhy. To je u nám známého siamského zbarvení vadou. Obě dvě výše uvedená zahraniční plemena se nikdy příliš nerozšířila mimo země původu. V evropském vzorníku (2012) jsou uznáni jak náš siamský velký, tak i (malý) siamský králík a také francouzský Sablé de Vosges a nizozemský Sallander. V zámoří a také v Anglii je siamské žluté zbarvení známo (jako barva) jako tzv. SealPoint, resp. v případě siamského modrého zbarvení jako tzv. BluePoint. Vyjadřuji tím, že tito králíci mají tmavší znaky na okrajových

částech těla. Ojedinele se můžeme v zahraničí (Německo) potkat též se saténovými siamskými.

Odchylky ve zbarvení

V rámci siamského zbarvení, obecně, je potřeba vzít v potaz, že se s ním setkáváme na našich výstavách spíše ojedinele. Tomu také odpovídá přehled níže uvedených exteriérových nedostatků.

a) tmavší boky, hlava, méně výrazné zrcadlo

S tmavšími místy u siamského zbarvení se setkáváme pravidelně, především jde o stavy způsobené línáním. Domnívám se, že u hodnocení siamského zbarvení platí to, co jsem sdělil v minulém čísle u kuní barvy. A sice, že tito pastelově zbarvení králíci mají tu nevýhodu, že při línání na nich je všechno víc vidět (oproti třeba černým králíkům). Chovatelé těchto králíků s nadsázkou říkají, že „siamák je k výstavám vhodný 14 dní v roce“ a musím jim dát za pravdu.

Zbarvení se mění také v rámci věku, zatímco výstavní heterozygoti postupně světlají, nevýstavní tmaví homozygoti si ponechávají tmavší odstín. Chovatelé také uvádějí vliv prostředí, ve kterém králík přelínává. U celkově tmavších králíků bývá někdy problém s tmavší hlavou či tmavšími boky (foto č. 18). Méně výrazné zrcadlo je znázorněno na fotografii č. 19.

b) neucelená barva, mírná skvrnitost

U tohoto bodu patrně platí text u předchozího státě. Línání skutečně tyto králíky více „diskriminu-

je“ a právě neucelená barva (foto č. 20) bývá často přípustnou vadou. **Na projevu skvrnitosti se často může podílet více faktorů.**

c) nahnědlá barva (u Sim)

Tato odchylka platí pro siamské modré zbarvení a zpravidla bývá způsobena vrozeně a dědičně. Může se vyskytovat zejména v situaci, že v rodokmenu siamských modrých figuroval siamský žlutý, případně jiné barvy.

d) jinovatkový dojem v tmavých znacích

Tento fenomén je známý u obou barev siamského zbarvení. Jde o stav, kdy barva ve znacích ztrácí celistvost (sylost, „plnost“) a navenek má světlejší chlupy (foto č. 21). Jde o vadu přípustnou.

e) odchylky ve zbarvení drápy

Světlejší drápy jsou vadou přípustnou, zatímco bílý dráp je vada nepřipustná (foto č. 22).

f) tmavé kamzičí znaky na bocích

Tato nepřipustná vada je typická výrazně tmavými kamzičími pruhy. V rámci praxe se s ní setkáváme ojedinele.

Její představení jsem nechal až nakonec, protože se k ní váže moje osobní zkušenost. Když jsem jako mládežník začínal s čistokrevným chovem králíků, mými prvními králíky byli zakrslí berani madagaskaroví (či durynští). Měl jsem tehdy tyto ZBmad asi 2 nebo 3 roky po vstupu do ČSCH,

když se mi v hnízdě náhle objevila dvě „kouřová“ králíčata. Již tehdy jsem je zdokumentoval, a tak nyní je můžete vidět na fotografiích č. 23a a 23b. Ze současného pohledu jde o „vybělené“ madagaskarové králíky, kde je ta rezavost nahrazena světle kouřovou barvou. Výrazně tmavé znaky na bocích jsou však zachovány. Jde tedy o barvu, kterou má výše uvedené nizozemské plemeno Sallander. Tyto dva „ZB Sallandery“ jsem tehdy prodal do zoo-obchodu a doufám, že stále dělají někomu radost.

Text a foto VLASTIMIL ŠIMEK
e-mail: vlastik.cuniculus@seznam.cz

16

17

19

20

21

22

23a

23b